

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των **2.650** μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό συμπεριλαμβάνονται τα μέλη της ΕΑΣΕ. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

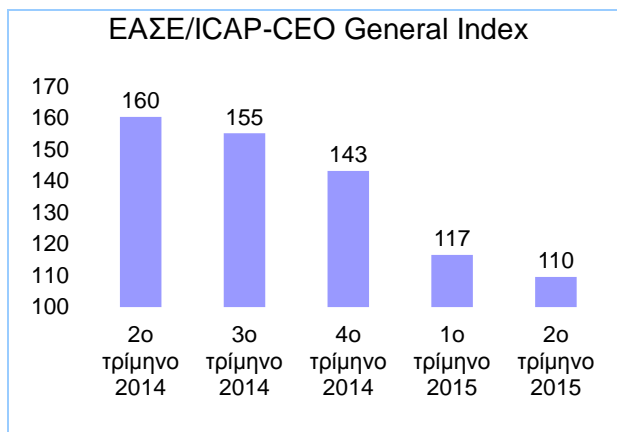
Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 1^ο τρίμηνο του 2015 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε αυξήθηκε κατά 0,4% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 1^ο τρίμηνο του 2014 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,0% στην ευρωζώνη και κατά +1,5% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2015 (έναντι του 1^{ου} τριμήνου 2014) διαμορφώθηκε σε +2,7%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ρουμανία και Τσεχία (+4,2) και ακολούθησαν Πολωνία (+3,5%), Ουγγαρία (+3,3%), Σλοβενία (+3,0%), Σλοβακία (+2,9%), Ισπανία (+2,7%), Σουηδία (+2,6%), Μ. Βρετανία και Ολλανδία (+2,4), Λετονία και Βουλγαρία (+2,0%), Εσθονία (+1,8%), Δανία (+1,7%), Λιθουανία και Πορτογαλία (+1,5%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (+0,4%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ε.Ε στις χώρες της ευρωζώνης για το 2015 προβλέπεται ανάπτυξη (+1,5%) και το 2016 (+1,9%). Για την Ελλάδα σύμφωνα με την Eurostat οι προβλέψεις για το έτος 2015 διαμορφώνονται σε (+0,5%) και για το 2016 σε (+2,9%)³.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε πτώση από (+0,23) τον Μάρτιο του 2015 σε (+0,14) τον Ιούνιο του 2015.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2015.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το δεύτερο τρίμηνο του 2015 παρουσίασε νέα επιδείνωση και διαμορφώθηκε στις 110 μονάδες. Ο δείκτης ωστόσο δεν έχει αποτυπώσει τις δραματικές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που ακολούθησαν αμέσως μετά την λήξη της περιόδου διεξαγωγής της έρευνας (26/06/2015) και αφορούν την διακοπή των διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές και την διεξαγωγή δημοψηφίσματος σχετικά με την αποδοχή ή όχι

της πρότασης των πιστωτών για την συνέχιση του προγράμματος προσαρμογής και μεταρρυθμίσεων. Το γεγονός αυτό αύξησε δραματικά την πιθανότητα χρεοκοπίας και ενδεχόμενης εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη, επιδείνωσε σημαντικά την κρίση ρευστότητας που ήταν

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 9 June 2015.

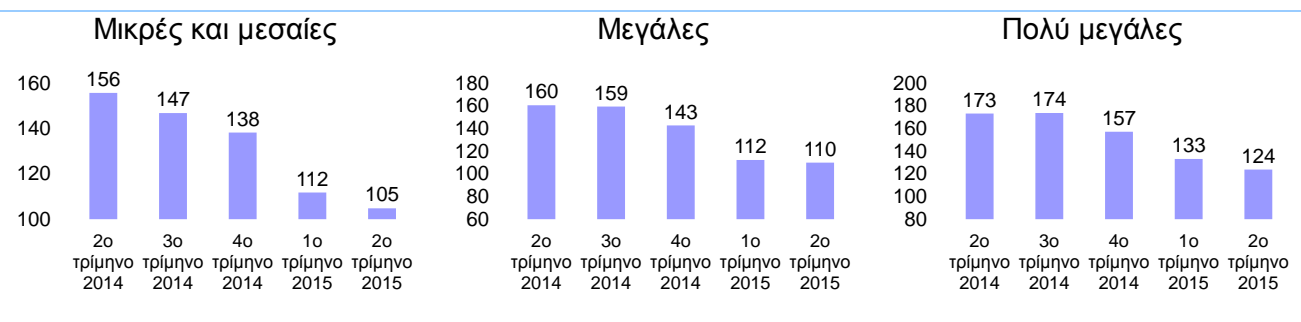
³ European Commission, Statistical Annex of European Economy, Spring 2015.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, June 2015.

ήδη σε εξέλιξη το τελευταίο διάστημα, με τελικό αποτέλεσμα την επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων με αλυσιδωτές επιπτώσεις στις εμπορικές συναλλαγές εντός και εκτός Ελλάδος.

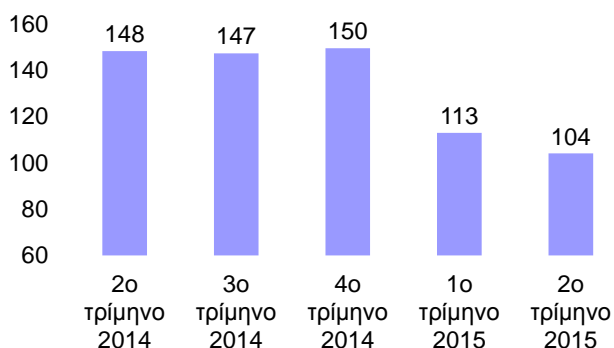
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει πτώση του δείκτη σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

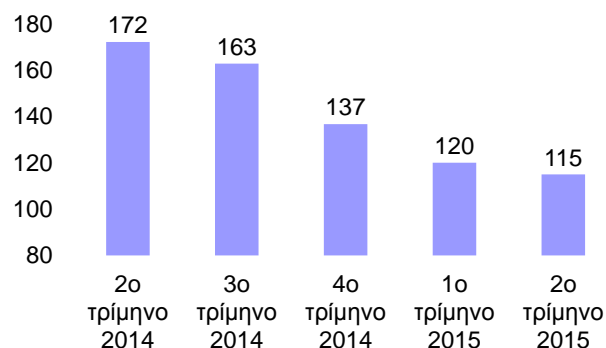

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) διαμορφώθηκε στις 104 μονάδες έναντι 113 το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ ο δείκτης προσδοκιών σημείωσε νέα πτώση στις 115 μονάδες έναντι 120 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

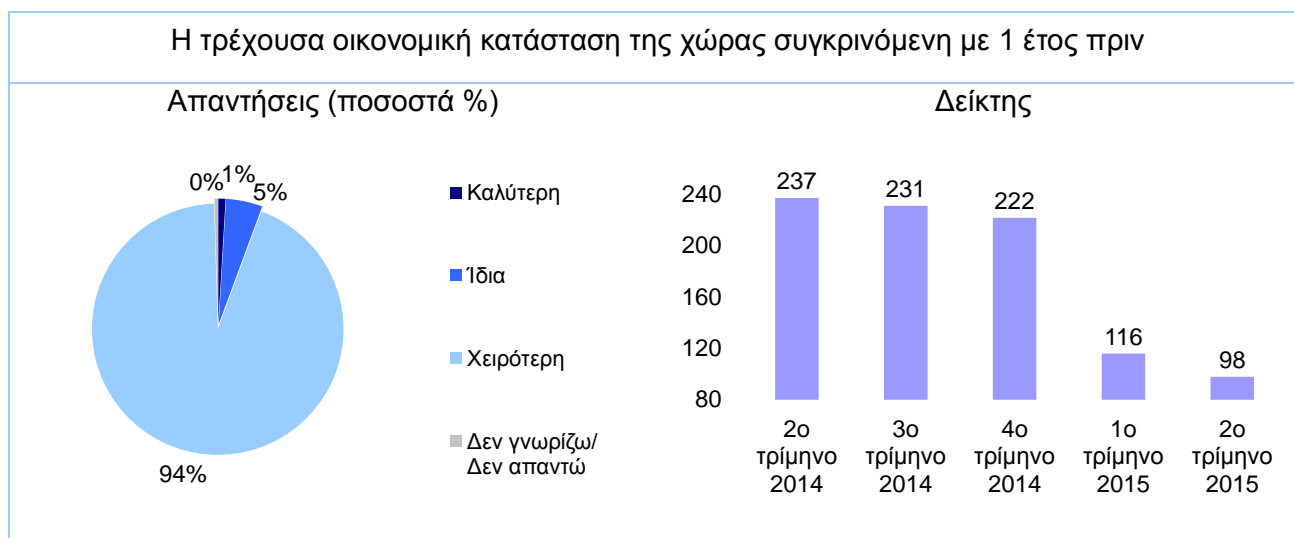

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

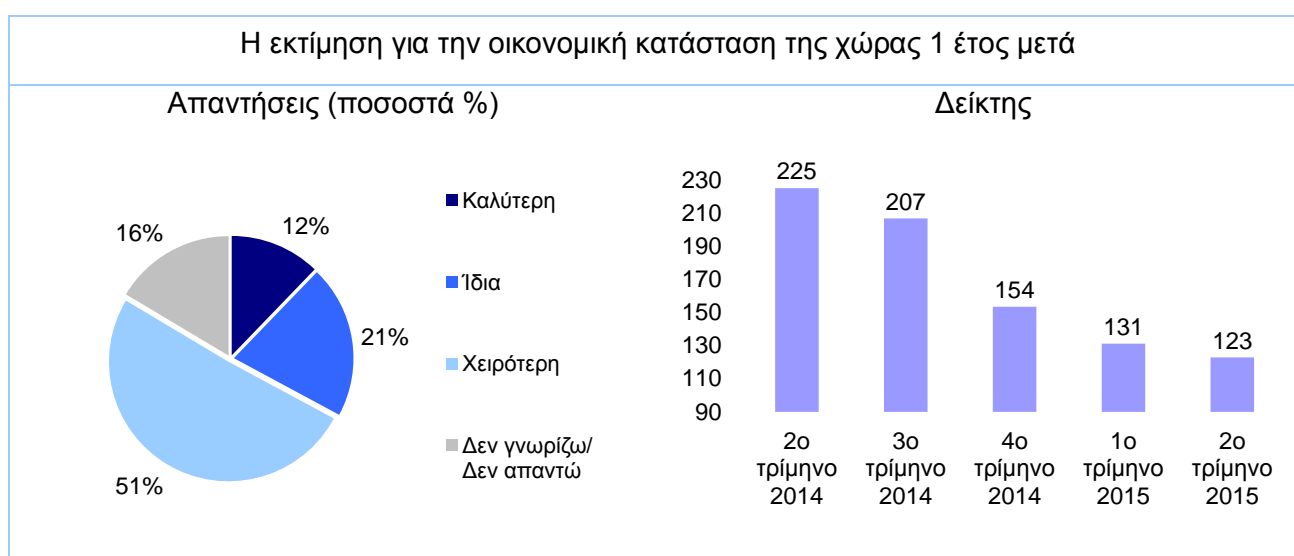

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2015

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε νέα πτώση και διαμορφώθηκε στις 98 μονάδες έναντι 116 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας επιδεινώθηκε, αυξήθηκε σε 94% έναντι 80% το προηγούμενο τρίμηνο.

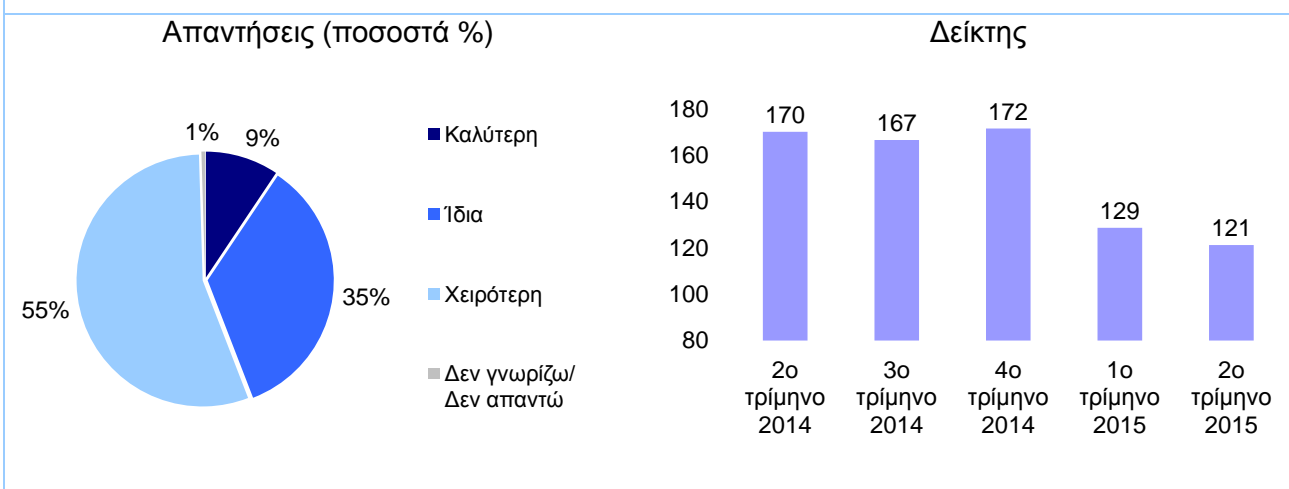
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά σημείωσε νέα πτώση στις 123 μονάδες έναντι 131 του προηγούμενου τριμήνου. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι χειρότερη στο επόμενο έτος σημείωσε νέα αύξηση σε 51% (έναντι 44% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό που αυξάνεται σε 63% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις παρουσίασε νέα πτώση στις 121 μονάδες έναντι 129 το προηγούμενο τρίμηνο. Μόνο

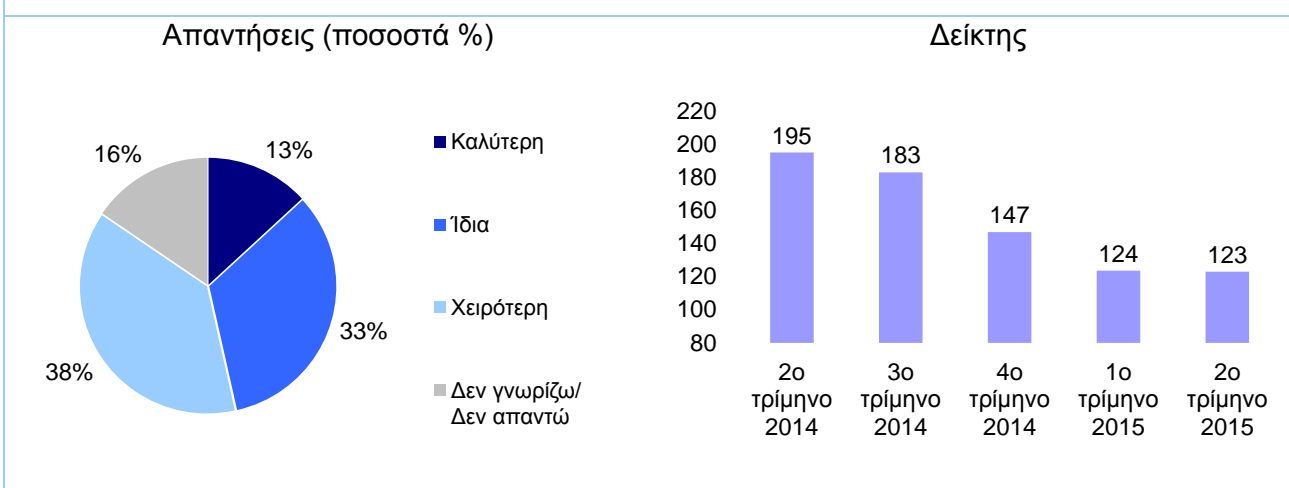
9% των CEOs θεωρούν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε οριακή κάμψη 123 μονάδες έναντι 124 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή παρέμεινε σταθερό σε 13%, ποσοστό που αυξάνεται σε 20% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων οι οποίοι εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι έναντι των λοιπών κλάδων.

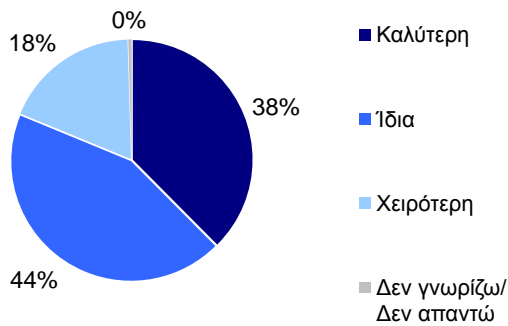
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

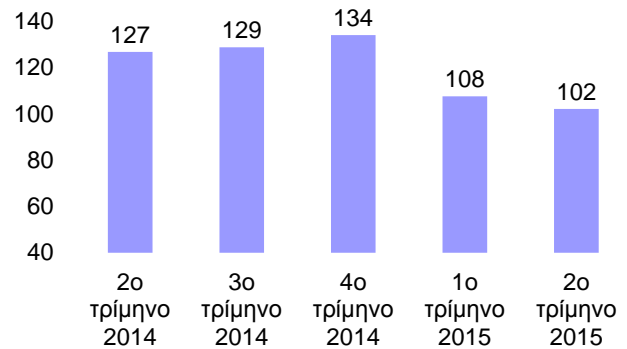
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε νέα πτώση στις 102 μονάδες έναντι 108 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος παρούσασε μικρή μείωση σε 38% έναντι 41% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

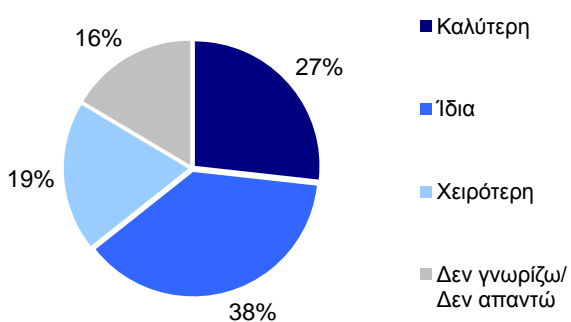
Δείκτης

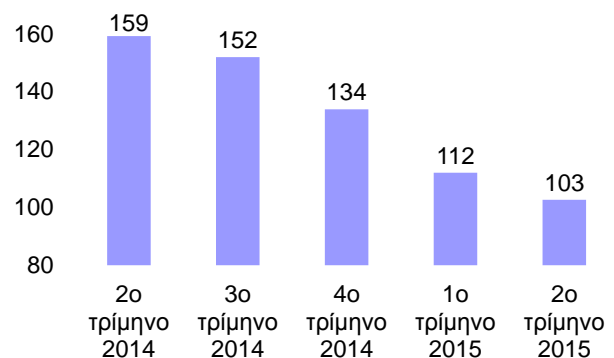
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος μειώθηκε στις 103 μονάδες έναντι 112 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση μειώθηκε σε 27% έναντι 32% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

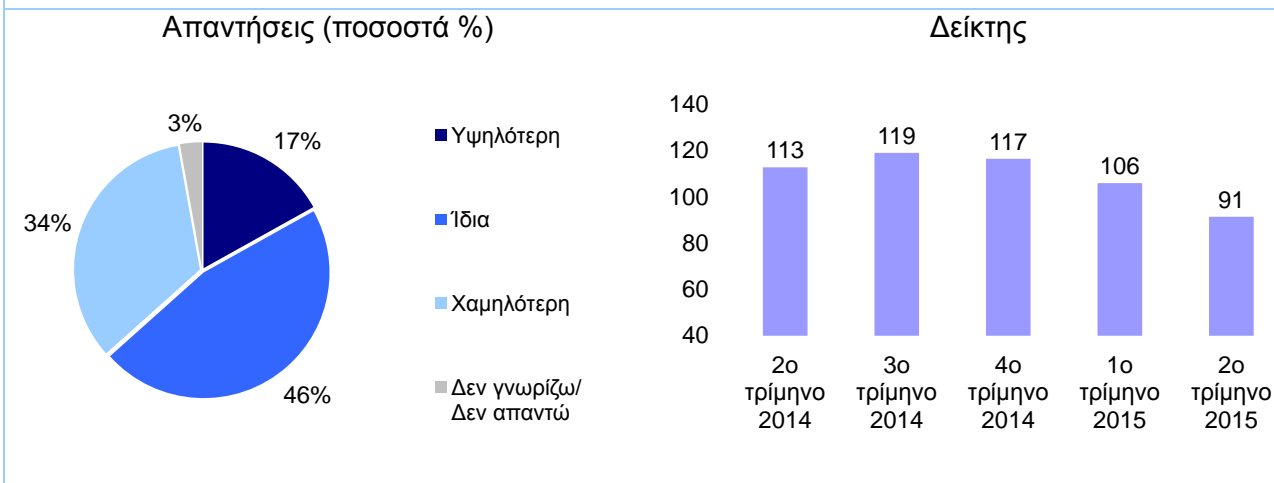

Δείκτης

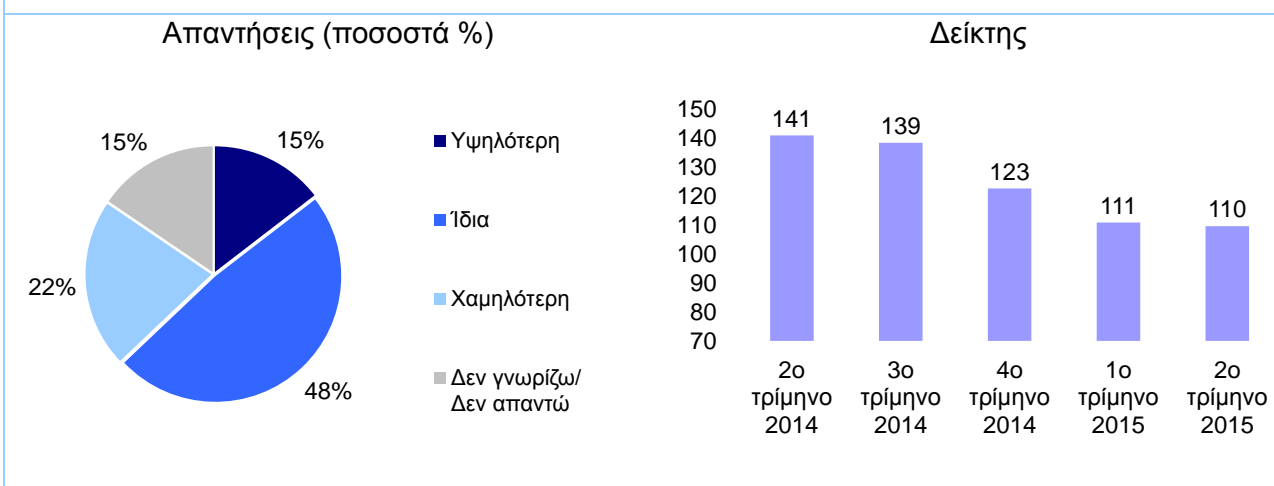
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε νέα μείωση στις 91 μονάδες έναντι 106 το προηγούμενο τρίμηνο. Το 17% των CEOs δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ποσοστό που αυξάνεται σε 31% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών σημείωσε οριακή πτώση στις 110 μονάδες έναντι 111 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο διαμορφώθηκε σε 15% ελάχιστα χαμηλότερα από το 17% του προηγούμενου τριμήνου.

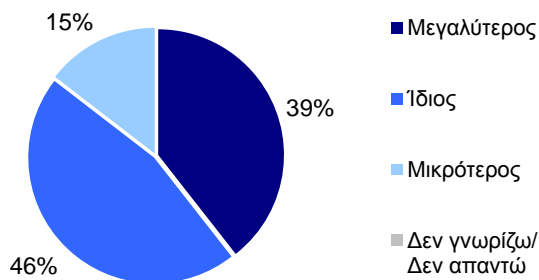
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

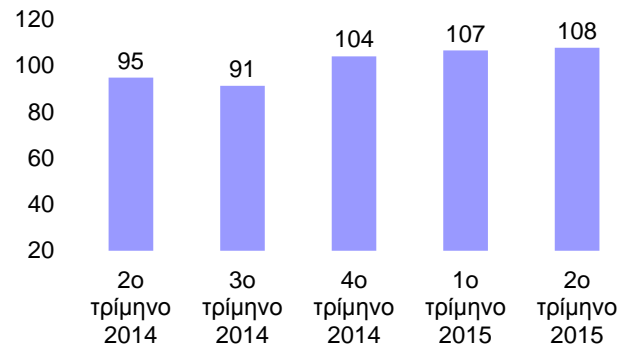
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης σημείωσε οριακή άνοδο και διαμορφώθηκε στις 108 μονάδες έναντι 107 το προηγούμενο τρίμηνο. Το 39% των CEOs δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι αυξημένος σε σύγκριση με ένα έτος πριν ποσοστό που αυξάνεται σε 54% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

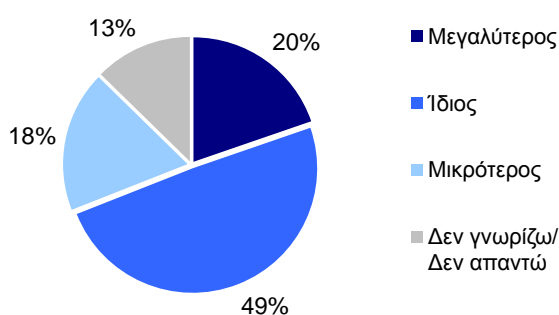
Δείκτης

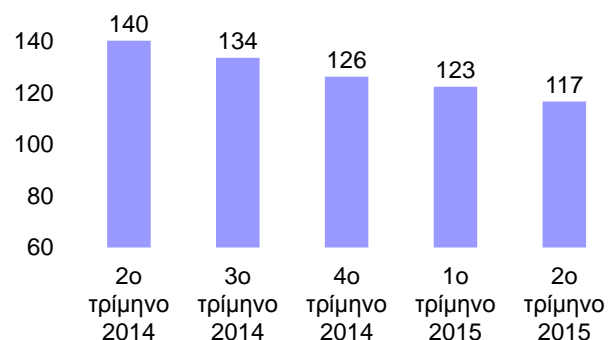
Αντίθετα ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης συνέχισε την καθοδική πορεία και διαμορφώθηκε στις 117 μονάδες έναντι 123 το προηγούμενο τρίμηνο. Το 20% των CEOs πιστεύουν ότι η απασχόληση θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά, ποσοστό που αυξάνεται σε 31% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Παράλληλα ένας στους δύο CEOs δηλώνει ότι το επόμενο έτος η απασχόληση θα παραμείνει ίδια.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

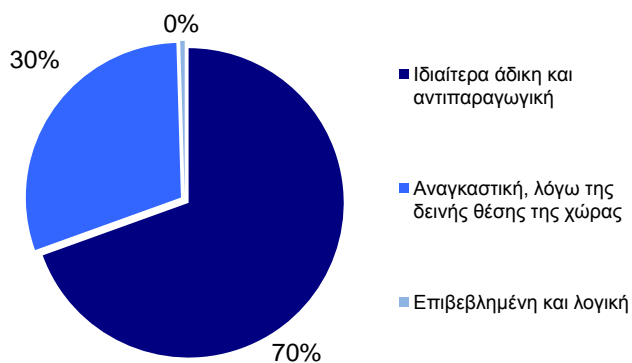

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Η προτεινόμενη αύξηση της έκτακτης εισφοράς στα λεγόμενα «υψηλά εισοδήματα» των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα σε συνδυασμό με την υπερφορολόγηση αυτών

η γνώμη τους για την επίδραση της προτεινόμενης αύξησης της έκτακτης εισφοράς στα λεγόμενα «υψηλά εισοδήματα» των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα σε συνδυασμό με την υπερφορολόγηση αυτών. Το 70% των CEOs συμφωνούν ότι είναι ιδιαίτερα άδικη και αντιπαραγωγική ποσοστό που αυξάνεται σε 82% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, ενώ τρεις στους δέκα θεωρούν ότι είναι αναγκαστική λόγω της δεινής θέσης της χώρας.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα με επιπτώσεις στον επιχειρηματικό τομέα της οικονομίας είναι η

Η σχεδιαζόμενη έκτακτη εισφορά προς τις κερδοφόρες επιχειρήσεις

σχεδιαζόμενη έκτακτη εισφορά προς τις κερδοφόρες επιχειρήσεις. Το 76% των CEOs δηλώνει ότι το μέτρο αυτό είναι ιδιαίτερα αντιπαραγωγικό και υφεσιακό. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 81% μεταξύ των CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και στο 83% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Ωστόσο το 23% των CEOs πιστεύουν ότι η έκτακτη εισφορά είναι αναγκαστική λόγω της δεινής θέσης της

χώρας, ενώ μόλις το 1% θεωρεί ότι είναι λογική χωρίς περαιτέρω κοινωνικές επιπτώσεις.